

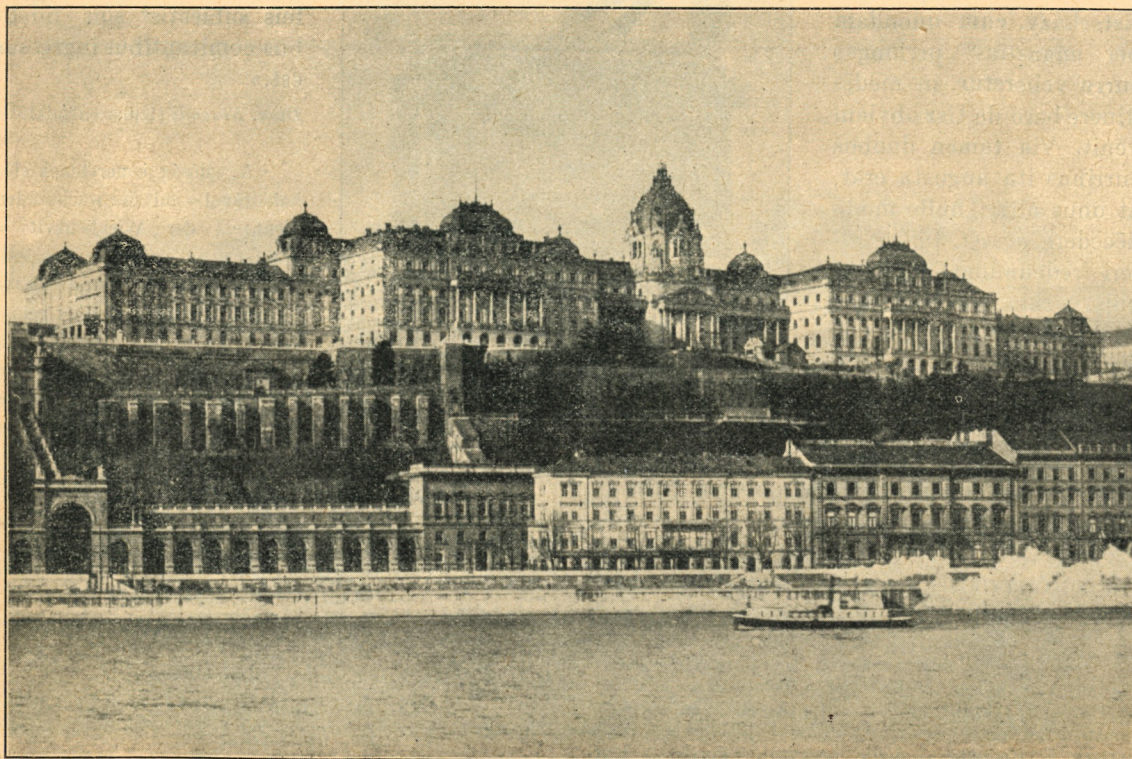
Per.
Lat
020

LATIN IFJÚSÁGI FOLYÓIRAT. LATEINISCHE JUGENDZEITSCHRIFT. REVUE LATINE DE LA JEUNESSE.

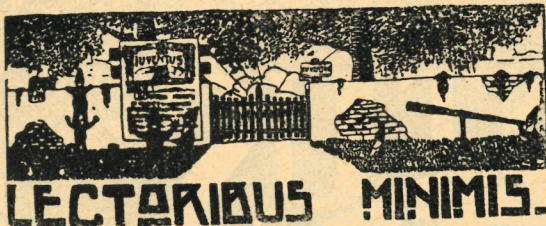
Administrator, ad quem pecuniae dirigantur: ALEXANDER REGÉNYI, Budapest, VII., Barcsay-u. 5. (tel: 1-422-15).

Moderator, ad quem manuscripta mittantur: I. WAGNER DR. Budapest, XI., Lágymányosi-utca 20. (telephon: 2-686-34).

Prodit Budapestini quotannis decies. Pretium subnotationis an. 1936—37. in Hungaria 3 pengoe, extra Hungariam 4 pengoe. Gyus aerarii comparsorum postalis in Hungaria: 57.292, in Austria: A—37.880. Subnotatores earum gentium, unde simplex pecuniarum transmissio impeditur, utantur schidulis 'Coupon réponse international' appellatis, quarum si quis decem in epistola ad administratorem mittit, pretium annum solvit. Quinis exemplaribus sextum gratuito additur.

Palatium regium in monte Arcis (Budapestini), ubi praeses Austriae, G. Miklas ha itabat.

Ioannes Tóth, fabricator fidularum¹ celeberrimus, qui certaminē Romae edito² «omne punctum tulit», — ut Horatius dixit — artificium magistri quondam defuncti, Stradivarii, excogitavisse eo tempore dicebatur. Opifex quidam parum³ peritus³ eum, quomodo violina Stradivariana esset facienda, interrogavit. — «Nihil facilius, — respondit magister surridens. — Videsne hoc lignum: in hōc violina Stradivariana inest. Tantum modo id, quo tibi non sit opus, desecandum est.»

Nobis omnibus Deo decedendum⁴ est. Episcopo⁵ Esterházy, cum quondam per angustias⁶ perlongas curru veheretur, in medio itinere baro de Usz obviam venit. Via tamen duobus curribus ita angusta erat, ut unus alteri nullo modo dēcedere posset. Igitur alteri redeundum erat. At quis eorum revertat, hoc erat decernendum. Servus episcopi acclamavit: «Hic est episcopus Esterházy». Ad hoc baro de Usz respondit: «Ego sum dominus de Usz!» Episcopus, qui hoc responsum ita intellexit: «Ego sum dominus Deus», «Servus illius ego sum», dixit et aurigam⁷ currum redigere iussit, nam servo Dei itineri eius semper et ubique dēcedendum est. Victor Kósa Budapestinensis.

¹ hegedű = Violine = violon ² rendezni = veranstalten = organiser ³ dilettáns = Dilettant = amateur, dilettante ⁴ kitérni vki elől = jmden ausweichen = se ranger pour laisser passer] ⁵ püspök = Bischof = évêque ⁶ szoros = Engpass = défilé, passage ⁷ kocsis = Kut-scher = cocher

Mutatio rerum et nominum. Lucundum est observare, quomodo notitiā¹ veri¹ progrediente¹ ipsa nomina adversariorum mutantur. Commemoratu digna est exempli causa fabella in ephemeride «Gringoire» enarrata. Cum Napoleon insulam Ilvam² relinqueret, ephemeris, quae «Moniteur» inscribitur, scripsit: «Cannibalus ille speluncam suam reliquit.» Et nunc tituli consequuntur, qui in illa ephemeride legebantur, cum imperator paulatim Lutetiae³ Parisiorum³ appropinquaret: «Monstrum Corsicanum iam ad litus⁴ appulit.⁴» «Ille tigris in oppidulum Gap advenit.» «Portentum Lugdunum⁵ transiit.» «Usurpator⁶ 60 miliaria longē ab Urbe apparuit.» «Bona parte rapidis passibus appropinquat, sed nunquam Lutetiam Parisiorum ingrediatur.⁷» «Napoleon cras in Urbe erit.» «Imperator Bellofontanum (Fontainebleau) advenit.» «Maestas Imperatoria heri palatium Tuileries dictum civibus subiectis⁸ suis fidelibus comitantibus ingressus est.»

Dion. Kővendi (Kunszentmiklós).

Franciscus Rákóczi.

¹ A valóság ismeretének előhaladtával = mit der wachsenden Kenntnis der Wirklichkeit = à mesure qu'on gagné des notions plus justes de la réalité ² Elba ³ Paris ⁴ partra szállt = ist gelandet = a abordé ⁵ Lyon ⁶ Bitorló = Usurpator = Usurpateur ⁷ bevonul = einrücken = entrer ⁸ alattvaló = Untertan = sujet

Pestini tandem posita'st Rákóczi-statua...

Scripsit Desiderius Dezséry. (NB. Sine elisione legendum.)
(Zoltanus et Tibor loquuntur.)

I.

Z.: O salve, salve plūrimum!...

Beātum laetum nuntium

lēgistine, audistine,

tu amicōrum optime?

*Senātūs¹ pro palātiō¹
iam principi Rákócziō
revēlant² pulchram statuam
equestrem, dignam, aeream! —*

*T.: O benedico Domino,
quod tandem et hoc video,³
o valde gaudeo.*

2.

*Z.: Sternēmus⁴ flōrēs nunc tibi,
Cruciatōrum⁵ principi⁵
qui tristi ōlīm Hungaro
ius defendisti, «cum Deo».
«Pro libertāte» integrā⁶
pugnasti tu, «prō patriā»
profundens⁷ tua cuncta⁷ tū
et exsulans,⁸ ō perdiū,⁹
tu gentis amantissime,
exemplar¹⁰ nōbis splendide,¹⁰
honōre omni digne!*

3.

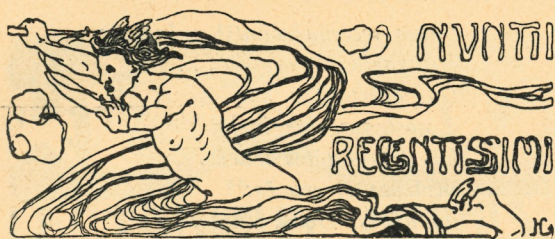
*T.: O mīrē nōs propitius¹¹
sescentiēs¹² iūvit Deus!
A Deo missus¹³ Hunyadi,
Rákóczi, Zrīnyi, cēterī . . .*

*Nunc «recrūdēscunt¹⁴ vulnera»:
Hungaria est mutila . . .¹⁵
Qui āvertant ā patriā,
ā nostrā «gente inclytā»¹⁶
hās tempestātes trucēs,¹⁷
perīcula et crucēs.¹⁸
da nōbis, Deus, ducēs!*

¹ az országyűlés palotája előtt = vor dem Parlamentspalaste = devant le Palais du Parlement ² leleplezni = enthüllen = inaugurer ³ hogy ezt is (látom =) megértem = dass ich auch das erlebt habe = de le voir de mes yeux ⁴ szórunk majd = wir werden streuen = nous jetterons des fleurs ⁵ kurucok = Kurutzen = Couroutz, soldats de la guerre de liberté ⁶ teljes = voll = entier ⁷ aki mindenedet föláldoztad = der du dein alles geopfert hast = toi qui as tout sacrifié ⁸ aki számkivetésben éltél = der du in der Verbannung gelebt hast = toi qui vécut en exil ⁹ igen soká = sehr lange = si longtemps! ¹⁰ ragyogó példaképünk = unser glänzendes Ideal = modèle splendide ¹¹ kegyelmesen = gnädig = avec clémence ¹² számtalanszor = unendlich oft = très souvent ¹³ est ¹⁴ föl- szakadnak újra = brechen wieder auf = se rouvrent ¹⁵ csonka = verstümmelt = mutilé ¹⁶ dicső = ehrenhaft = glorieux ¹⁷ ádáz, viharos idők = grimmige, stürmische Zeiten = temps agités ¹⁸ gyötrő bajok = Plagen = cruelles souffrances

Pars occidentalis palatii regii, ubi Miklas praeses habitabat.

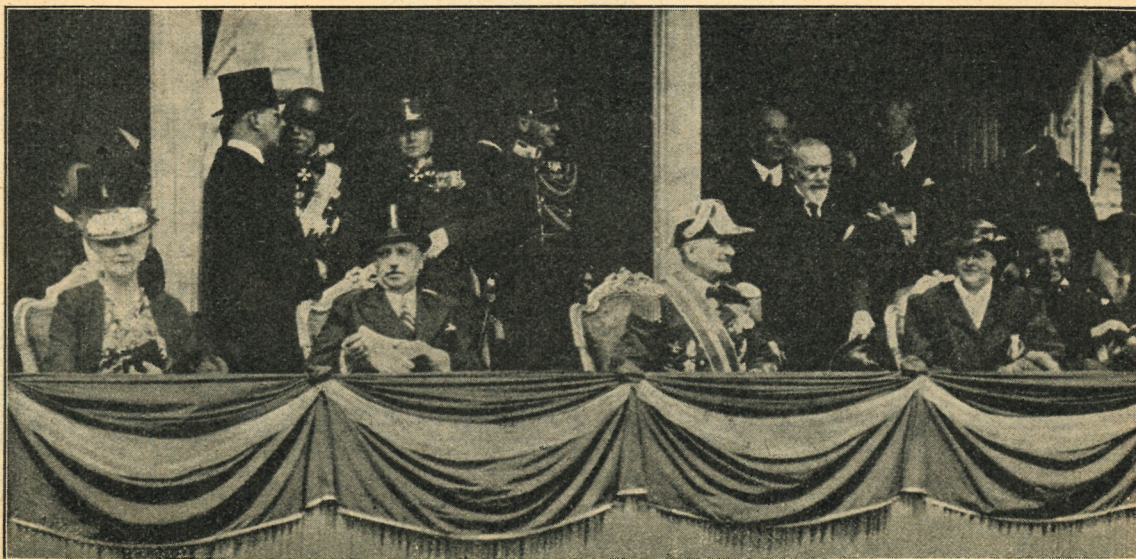
Francisco Rákóczi principi statua — iam pridem a Budapestinensibus debita — nunc demum iussu Nicolai Horthy gubernatoris in foro Lud. Kossuth posita est. Statuam equestrem ab Ioanne Pásztor ex aere factam etiam duae inscriptiones Latinae ornant, quarum una: «Cum Deo pro patria et libertate», altera haec est: «Recrudescunt inclytae¹ gentis Hungariae vulnera».

Guilelmus Miklas, celsissimus² praeses Austriae et uxor eius hisce diebus hospites carissimi maximeque accepti Hungariae a multitudine incolarum Budapestinensium laetissime atque sua sponte feliciter acclamanti salutabantur. Austria atque Hungaria quondam, quasi fratres pueriles, saepe inter se iurgabant,³ pater autem familias saepe in angustias⁴ venit nescius, utrum imperator Austriacis an rex Hungaris assentiretur.⁵ Patre optimo (Francisco Iosepho I) mortuo fratres orbi mox alter ab altero separati atque a vicinis insidiosis ex-

spoliati sunt. Ita rebus iniquis⁶ coacti celeriter intellexerunt veritatem sempiternam rerum scriptoris, Sallustii: «Concordiā parvae res crescunt, discordiā maximae dilabuntur». Post bellum gentium Mussolinio duce adhortante Austriaci iterum amicitiam cum Hungaris instituerunt. Et quemadmodum gubernator noster anno praeterito Vindobonae amicaliter acceptus est, sic nunc nos quoque maximā laetitiam affecti salutavimus sapientissimum virum Austriae, qui ex antiquā familiā ortus primum historiam et litteraturam Germanicam docebat discipulos, mox propter qualitates ingenii morumque singulares⁷ a civibus suis dignus aestimatus est, ut summum locum Austriae obsecutus totum populum amorem patriae doceret duceretque ad viam melioris futuri temporis. Quod bonum felix faustum fortunatumque sit!

In Anglia mense Maio novus rex insignibus regiis⁸ ornabitur.⁸ Interim aurigae⁹ automobilium et autocarrorum a communistis instigati intermissione¹⁰ operum¹⁰ ordinem turbare co-

¹ hírneves = berühmt = célèbre ² főméltóságú = Durchlaucht = Altesse ³ civakodni = zanken = se disputer ⁴ szorult helyzet = Klemme, Verlegenheit = embarras ⁵ igazat adni = recht geben = donner raison ⁶ mostoha viszonyok = missliche Lage = circonstances fâcheuses ⁷ páratlan = ausserordentlich = extraordinaire ⁸ megkoronázni = krönen = couronner, sacrer ⁹ soffőr = Chauffeur = chauffeur ¹⁰ sztrájk = Streik = grève

G. Miklas praeses Austriae et N. Horthy gubernator Hungariae cum uxoribus pompam militarem spectant.

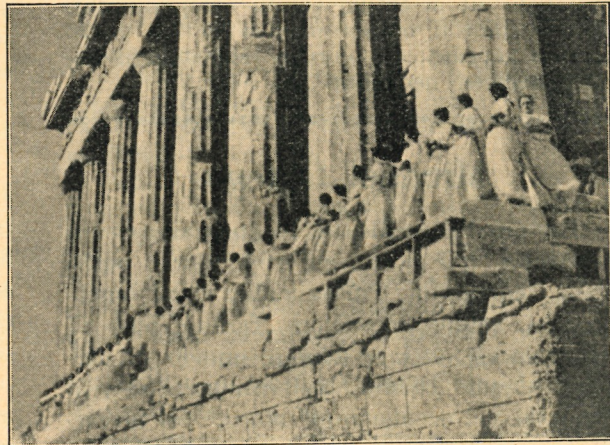
nantur. De Valera autem, dux Hibernorum novam legem ferre vult, quā Hibernia¹¹ respublica sui iuris fiat.

In Hispania nationalistae aciem Bascorum tam late perruperunt, ut iam-iam urbem Bilbaonem capere tenderent. Ante portum Santandri navis bellica nationalistarum, nomine Espana forte in cuniculum¹² marinum incurrens displosa et per brevi submersa est. Magna pars nautarum periit.

Universitas Atheniensis nova primum centenarium celebravit. Nam Academia Platonis, Lyceum Aristotelis, aliaque loca, ubi iuvenes antiqui tum erudiebantur, a barbaris omnia diruta et pervastata sunt. Graeci recentes institutum scientiarum celebrantes pulchre coniunxerunt mythologiam cum hac recentissima vita: Chorus virginum — ut in imagine nostra cernitur — Pallade Athenā duce in Acropoli in iuventutem hodiernam infra virgines stantem flores iactat.

Indiae Britannici instituta¹³ et leges¹³ dederunt. Quamquam Indi non omnes comitia regni accipere volunt, tamen maxima pars accepit, in quibus etiam propugnator libertatis Indiae, Mahatma Gandhi Anglis reconciliatus vestem¹⁴ forensem¹⁴ (seu Britannicam) acu pictam inauratamque sibi parari iussit. Quomodo vestificus vestem adaptare experiatur, imagine nostrā illustratur (pag. 135.).

¹¹ Irország = Irland = Irlande ¹² akna = Mine = mine
¹³ alkotmány = Staatsverfassung = constitution ¹⁴ frakk = Frakk = frac

fideles grati sui animi tributum Christo solvunt pro immenso dono SS¹ Sacramenti, in quo nobiscum manet sacerdos et hostia, viae nostrae consors et animi nutrimentum. Praeter intimam tamen hanc religionis indolem Congressui Euch^{co} hisce temporibus id convenit singulare, ut necessario simul expiatoria quaedam sit sollemnitatis et boni cuiusque contra infanda sacrilegia protestatio, quibus Sacramentum amoris, imo ipsa fides ac religio ex atheorum hominum castris passim impetitur. Qua enim sunt mente obcaecatā, perversi hi homines intolerandum putant ordinem quemlibet, qui Christi fide et amore sit nisus; quare templa nostra ac Dei tabernacula truculenter² evertunt atque, tum sana rectaque omnia fore credunt, cum humanam societatem remque publicam ipsam caeco cuidam egoismo odioque vere satanico superstruxerint. Contra eiusmodi ausus temerarios nos signa inferre fide atque amore Christi iubemur. Ut autem victoriam quam maximam obtineamus, nos Hungariae Catholici, invitamus omnes, quicumque Regis Eucharistici vexilla sequuntur, ut Congressui nostro Euch. quam frequentissimi³ assistant mense Maio anni proxime sequentis. Qui vero venire non possunt, domi certe nobiscum annum Eucharisticum agant, populumque sacris contionibus inducant, ut nobiscum per totum hunc annum Christo Regi satisfacere satagent⁴ pro sacrilegiis in eius templa, tabernacula, sacerdotes, fideles commissis et viritim contra nefanda eiusmodi scelera protestentur. Venite fratres et nobiscum haec sollemnia agite, pia simul ac piacularia, religiosa et militaria; parate Congressum nobiscum, ut vere inter-

¹ terjengösen = weitschweifig = avec prolixité ² vadul, böszen = wild, grimmig = avec férocité ³ számos = zahlreich = nombreux; ⁴ elégtételt szolgáltatni = Genugtuung leisten = donner satisfaction, faire amende honorable

Invitatio ad Congressum Eucharisticum.

P. Bela Bangha S. I. nuper catholicos omnium gentium allocutione et Hungarica et Germanica et Latina radiophonice Budapestinum invitavit, quae nunc permissu viri ecclesiastici illustrissimi hic quoque publicatur:

Probe nostis auditores clarissimi, quotquot ephemerides volvere soletis, mense Maio anni proximi 1938 Congressum Eucharisticum Internationalem — Sancto Patre id consilii probante — Budapestini in Hungaria esse obeundum. Quid Congressus Eucharistici sint, non est cur fuse¹ proloquar; sunt sollemnissimi festique dies, quibus omnium fere gentium

nationalis sit et totum orbem comprehendat, atque etiam ii omnes partem in hoc sacro agmine habeant, qui corpore sollemnibus nostris interesse nequeunt.

Michael Ortega.

Est puer Hispaniensis 17 annorum. Oculis nigerrimis, qui splendent, ut fenestrae purissimae templorum. Vultus audax et ad omnia paratus, animus misericors. Tantum puer 17 annorum est, et iam solus in mundo. Et circum ubique bellum taeterrimum¹ saevit.² Parentes vel occubuerunt³ morti,³ vel in carceribus oppressi⁴ expectant mortem. Ubi sint fratres et sorores, nescit, nec sciscitari⁵ audet. Temporibus, quae nunc sunt, templa inflammantur, sacerdotes exruciantur et necantur, insontes⁶ a sontibus⁷ poenā afficiuntur. Unicum amicum habet, patrem Dominum Ramirum, sacerdotem adhuc non comprehensum⁸ et bene latentem.

Nunc iam tres dies frequentat⁹ carcerem in urbe media, apportans Sacramentum iis, quibus Dom. Ramirus hoc viaticum¹⁰ sanctissimum mittit. Et mirabiliter non comprehenditur. Quasi manus mirabiles ducerent illum in occulto, ne clarā luce¹¹ viderent illum, qui se omnia videre credunt. Ibat sibilans¹² per vias ad carcerem versus. Carcer iuxta castrum¹³ militare situs est et ante castrum custos. Ille sibilans quoddam carmen Hispaniense iam iam praeteriit custodem. Omnino curis¹⁴ expeditus¹⁴ videtur ire petaso¹⁵ in cervice¹⁶ remisso, in se autem curas ingentes habet, ut corpus Domini apportet iis, qui expectant eum. Custos autem arripuit eum, et: «Quo tendis nebulo?»¹⁷ — interrogat.

— In carcerem. Cognatos visurus.

— Habes potestatem carcerem intrandi?

— Non opus erat adhuc potestate huius generis. Quicumque libere intrare potuit.

— Exinde non habes. Veni mecum in custodiam!

Ecce advenit hora et mihi, cogitat in se. Non tamen sibi timet, timet, ne corpus Christi, quod sub interula¹⁸ portat, si eum perscrutentur, in manus latronum veniens porcis iaciatur et ludibris habeatur. «O Deipara,¹⁹ serva me, defende me, ut rem ac possessionem tuam!»

Suspirat ad S. Mariam. Sed iam in custodia stat, ante decanum.²⁰ «Quis es?» — interrogat eum decanus.

— Michael Ortega.

— Quid tibi faciendum est in carcere?

— Cognatos visitare soleo, domine.

— Quid portas iis? — Et pugno²¹ magno fragore percussit mensam. Nos tam imbecillis²² animi²² esse putas, ut credamus te tantum cognatos visendi gratia carcerem frequentare?! Quid portas in carcerem?! Litteras?! Perscrutandus est! — imperat militi custodi.

Michael, ex quo²³ ante decanum stat, sentit auram²⁴ se stringentem ianuamque post tergum apertam esse. Iuxta, dextrorsum stat miles perscrutari iussus. Nonnullis momentis ante puer vidit non admodum procul a custodia automobile consistere,²⁵ quod ab automobilista²⁶ incustoditum in via relictum est.

Si ego ad automobile pervenire possim, libero a contumeliis²⁷ illum, quem fore ut me liberet, spero, — cogitat in se. Et quando decanus incussit pugnū mensae, puer quasi territus esset, emisit²⁸ e manibus petasum, quem post tergum habebat. Quem cum solo levaturus²⁹ naturali motu corporis se ad ianuam retorqueret, per ianuam apertam se omnibus viribus eiecit. Sclopetuli³⁰ tonitruantur³⁰ post eum haud ullo vulnere³¹ allato.³¹ Milites magno clamore ruunt³² post eum. Ille iam tenet automobile. Insilit et ut machina moveri incipiat, concitatus³³ laborat. Illa autem non movetur.

¹ undok = gräulich = hideu ² dühöng = toben = sévir ³ meghalni = sterben = mourir ⁴ sinylödve = be-
drängt = languissant ⁵ tudakozódni = sich erkundigen =
se renseigner, prendre des informations ⁶ ártatlan =
unschuldig = innocent ⁷ bünös = schuldig = coupable
⁸ elfogni = verhaften = arrêter ⁹ látogatni = besuchen =
visiter ¹⁰ útravalóul adni = mit auf den Weg geben =
viatique ¹¹ fényes nappal = bei hellichtem Tage = en
plein jour ¹² fütörészni = pfeifen = siffloter ¹³ kaszárnya
= Kaserne = caserne ¹⁴ gondnélküli = sorgenlos = sans
souci ¹⁵ kalap = Hut = chapeau ¹⁶ nyak = Nacken =
dans le dos ¹⁷ kölyök = Bengel = gamin ¹⁸ ing = Hemd =
chemise ¹⁹ Istenanya = Gottesmutter = Mère de Dieu
²⁰ káplár = Korporal = caporal ²¹ ököl = Faust = poing
²² hülye = Trottel = imbécile ²³ amióta = seitdem =
depuis que ²⁴ léghuzam = Luftzug = courant d'air
²⁵ megállni = stehen bleiben = s'arrêter ²⁶ sofför =
Chauffeur = chauffeur ²⁷ gyalázat = Schmach = igno-
minie, avanie ²⁸ kiejteni = fallen lassen = laisser tomber
²⁹ felemelni = aufheben = ramasser ³⁰ pisztolyok dörög-
nek = Pistolen knallen = des pistolets crépitent ³¹ meg-
sebesíteni = verwunden = blesser ³² rohanni = rennen =
se précipiter ³³ izgatottan = heftig = énérvé, enfiévré

Iterum conatur cogere machinam, ut moveatur, cum candela³⁴ seu incensor³⁴ fungi incipit, motor incenditur et currus proripitur eo ipso momento, quo iam correptus erat a persecutoribus.³⁵ Proreptus autem abiecit illos et per pulverem volutos³⁶ reliquit. Pedale totum impressum tantum bensinae dat machinae, ut currus vento citius proripiat.

Iuxta nemus³⁷ quoddam plures currus stant in ordine. Michael in hanc stationem dirigit currum suum, tum quietus escendit ex illo et in nemus properat. Ibi inter frutices³⁸ absconditus,³⁹ relicto vestimento⁴⁰ et petaso, in interula pannosa⁴¹ et capillis hirsutis⁴² prodit⁴³ et per ambages⁴⁴ viarum⁴⁴ ad patrem Dom Ramirum pervenit. Vivantne, an non, quis scit. Ibi nunc mors minimo constat.

Ios. Guelmino Budapestinensis.

³⁴ gyertya = Zündkerze = bougie ³⁵ üldöző = Verfolger = ses persécuteurs ³⁶ hemperegnyi = sich wälzen = rouler ³⁷ liget = Hain, Wäldchen = bosquet ³⁸ cserje = Ge-
sträuch = broussaille ³⁹ elrejtőzni = sich verstecken =
se cacher ⁴⁰ kabát = Jacke = veston ⁴¹ rongyos = zer-
rissen = en lambeaux ⁴² kócos = struppig = en désordre,
ébouffiné ⁴³ előjön = hervorkommen = sortir ⁴⁴ áút =
Schleichweg = chemins détournés

Dialogus de lingua «esperanto» I.

Scripsit : *Fridericus Pédenon*, consiliarius legationis Franco-gallicae Budapestini. Libere Latine vertit : *Carolus Acs*.

Quodam die mane in ambulaero¹ me in-
ambulantem N. comiter appellans : «Cum te,
inquit, omni cura negotioque solutum videam,
velim te ratione² linguae esperanto imbuere³.
Iam inde ab initio optimum esse duxi notum
tibi facere, quomodo vocabula fingantur. Certe
tu nescire videris in lingua esperanto contigisse,⁴
ut vocabulorum pars dimidiata⁵ efficiatur,⁵ id
quidem magicā particulā, mirifico suffixo *mal*.
Sic dicitur in lingua esperanto *magnus* =
granda, *parvus* = *malgrande*, *mollis* = *mola*,
durus = *malmola*. Tenesne?⁶

—Teneo, inquam. Exitus vocabulorum bellis-
simi sonant quiddam Italici, sed non possum
non mirari exitus I. declinationis licentius
insolentiusque adiectivis III. declinationis esse
agglutinata.⁷

— Fac memineris⁸ ex voluntate conditoris
linguae esperanto adiectiva sine⁹ respectu⁹
generis omnia in *a* desinere, substantiva in *o*
exire. Apud nos omnes lexicalis¹⁰ reipublicae¹⁰
cives vestes uniformes gestant. Sed pergam
porro ire. Iam audisti suffixo *mal* vocabula
contrariae significationis fingi, ut : *ante men-
sam* = *antau la tablo*, *pone mensam* = *malantau*

la tablo. Nonne admiratione digna ratio? Proinde
experire sententiae huius : *occlude* = *fermu!*
contrarium dicere!

— Vin¹¹ mihi persuadere — inquam, — si
ancillam fenestram aperire iubeo, hoc his
verbis insolentibus dici oportere : «*Maria*,
malfermu la fenestron.»

— Cur istud tibi mirum videtur? Haec est
mera ac germana lingua esperanto. Probe scio
ab obtrectatoribus insanabilibus¹² usum ne-
gantis suffixi *mal* atque alia linguae esperanto
elementa pro ineptis haberi. At etiamsi haec
reprehensio aliquid¹³ probabilitatis¹³ habeat,
quid tamen momenti¹⁴ singularum partium
vitia in totius linguae excellentiā praestan-
tiāque habeant! Velim tandem persuadeas tibi

Gandhi (pag. 133.)

id potissimum esse propositum linguae espe-
ranto, ut vocabulorum et formarum gramma-
ticarum copia quam maxime imminuatur.

(— Atqui cogitabam in animo — si senten-
tias ita simplices, summatim descriptas,¹⁵ regu-
lis normatas,¹⁶ ne dicam, mechanicas reddere
voluerimus, necessario consequetur, ut ex-
pressio tenuitatum¹⁷ et subtilitatum¹⁷ in nihilum
intereat.)

— Agedum continuantes inspiciamus suf-
fixum *lino* genus femininum significans, verbi
gratia : *filius* = *knabo*, *filia* = *knabino*, *caelebs*

¹ korzó = Corso = Corso ² lényeg = Wesen = con-
ception ³ beavatni = einführen = convertir ⁴ sikerült =
gelungen ist = a réüssi ⁵ felére redukálni = auf die
Hälfte reduzieren = réduire de moitié ⁶ megértette? =
Verstanden? = Avez-vous saisi? ⁷ hozzáragsztani = an-
hängen = agglutinieren ⁸ jegyezze meg = merken Sie sich =
apprenez ⁹ tekintet nélkül = ohne Rücksicht = sans
distinction ¹⁰ Szótár nevű állam = der Staat Wörter-
buch = cet État qu'on nomme le vocabulaire ¹¹ vin =
visne ¹² javithatatlan = unverbesserlich = incorrigible
¹³ még ha volna is alapja = wenn das auch begründet
wäre = quand bien même serait fondé ¹⁴ jelentőség =
Bedeutung = importance ¹⁵ képletekbe foglalni = sche-
matisieren = schématiser ¹⁶ szabványosítani = norma-
lisieren = standardiser ¹⁷ árnyalat = Nuance = nuance

= *fraulo*, *virgo innupta* (vel *domicella*) = *fraulino*.

Heus! — exclamavi, cum Germanicum «Fräulein» ex esperantica etiam copulatione¹⁸ cognoscerem, — nolim in dubium vocare, quin vocabulorum *knabino-fraulo* sit lepidissime, verum enim non possum satis mirari eorum pravitatem,¹⁹ qui vocabuli *knabo* masculinam significationem addito suffixo femininam, at contra femininum *Fräulein* eius suffixo *lein* omisso masculinum reddant. Miror viros fortioris sexūs et caelibes feminini vocabuli *fraulo* notam sibi imponi pati.

— Per deum te oro, — inquit doctor meus me reprehendens — mitte istas futiles²⁰ et ineptas²⁰ facetias! ²⁰Quin consideremus suffixi — *aro* notionem collectivam experimentis functionem. Coniectes²¹ velim, quid significet «homar».

— Equidem nullus dubito: quin idem significet ac idem sonans Francogallicum. (Revera: statim mihi in mentem venit propter similitudinem verbi Gallici: *homard*.²² quod gulonibus²³ acceptissimum ac gratissimum est.)

— Quid dicere vis? — inquit ille graviter, — Hoc vocabulum est nostrae linguae nobilissimum, siquidem *homo* est *unus homo*, *homaro* = *omnes homines*, *totum humanum genus* significat. Item significat *vorto* = *unum verbum*, *vortaro* = *omnia verba*, id est *dictionary*. Vocabula *homo* ac *vorto* tu quidem in numero familiarium tuorum Germanicorum habere videris. Hoc autem inde est, quod domum linguae esperanto eius creator ex materia linguarum Latinae, Italicae et Germanicae, interdum etiam Francogallicae, Anglicae et Slavicae extruxit. Sinē dubio multa habet Germanica vocabula ut: *humerus* = *šultro*, *pectus* = *brusto*, *canis* = *hundo*. Germani utique gloriari possunt tam multa ad linguam esperanto contulisse.

— Huic gloriae, inquam, quod substantiva sua Italicam sibi induerint personam, aliquid amari immixtum esse videtur. Sic vocabulum *hundo* me Germanicae feminae mihi familiaris admonet, quae cum Germanicum *Hund* o suffixo adauctum audivisset, huius quadrupedis adumbratam²⁴ figuram²⁴ licentius in longius productam sibi videre visa est. «Nunquam», inquit illa mihi, «linguam esperanto discam».

— Nugae! inquit ille mihi. Germanicae originis est *tago* et quia accusativi nota *n* est, *bonum diem* Esperantice *bonan tagon* dicimus. Verum si de hebdomade agitur, Germanicum *tago* cum Francogallico *semaine* coalescens *semajntago* fit. Estne haec vocabulorum copulatio lepidissima? Nostrae linguae virtutum, quas habet, maxima est, quod eā diversissima elementa in unum conflari²⁵ queunt. Quid quod ex Germanico et Latino compositum est *perendie* = *postmorgan*?²⁶

Mihi quidem haec Esperanticae linguae commenta²⁷ venustissima esse videbantur. Quibus magister meus impulsus exempla vocabulorum Latinorum, Germanicorum et Francogallicorum in lingua Esperantica detortorum²⁸ accumulavit. Sic cognovi Latinum *differentia* in *diferenco*, Germanicum *Finger* in *fiingro*, Francogallicum *monnaie* in *mono* esse mutata.

Finis sequetur.

¹⁸ párosítás = Paarung = copulation ¹⁹ visszaélés = Missbrauch = abus ²⁰ kicsinyes, olcsó szellemeskedés = armselige, kleinliche Witzerei = mesquine, fade raillerie ²¹ kitalálni = erraten = deviner ²² tengeri rák = Hummer = homard ²³ inyenc = Feinschmecker = gourmet ²⁴ árnykép, sziluett = Schattenriss = silhouette ²⁵ egybeolvasztani = amalgamisieren = amalgamer ²⁶ holnapután = übermorgen = après-demain ²⁷ alkotás = Schöpfung = création ²⁸ eltorzított = verunstaltet = déformé

Latinum vivum.

1. Septimo decimo die m. Aprilis triginta fere magistri magistraeque Polonici ex Italia domum revertentes gymnasium Academicum Vindobonense visitaverunt, quorum plerisque noster collaborator illustrissimus, prof. *Otto Schmied*, duabus doctrinae horis «Latinum vivum» proponere potuit. Discipulis arithmetica Latine exercenda erant: addendum, subtrahendum, multiplicandum, dividendum, qua in re aenigmata et ioci non deerant; denique Latine cantatum est. Quae docendi ratio peregrinis hospitibus magnopere placuit, praesertim cum non solum magister nonnisi Latinā linguā usus a discipulis secundae classis optime intellegeretur, sed etiam discipuli Latine responderent.

2. Medicos semper fautores latinitatis fuisse atque etiam nostris temporibus esse constat. Accepimus litteras circulares *Centri Internationalis Collegiorum Medicorum* latine scriptas (Casella Postale 3348 — Milano — Italia), quarum proposita breviter haec sunt: a) ad omnia interrogata quam celerrime respondemus. b) Operam damus, ut editores suos editos libros proferre possint medicis commentariis . . . utentes. c) Ad medicinae operum scriptores iuvandos, ut eorum scripta . . . edantur et longe lateque diffundantur curamus. d) Certiores facimus medicos et medicamentorum officinae praefectos de omnibus rebus . . . iis exemplaria petita mittimus . . . e) Libenter adsumus . . . congressibus comparandis et propositis decretsique divulgandis.

3. Alius medicus doctissimus, *Desiderius Balázszy dr.* Cassoviensis (Košice, CSR, Kováčka ul. 41.) inventum suum, quod inscribitur «Nomogramma, ad inveniendum gradum (%)»

metabolismi basalis secundum formulam Read) in fasciculo 14 linguis describit, quarum prima latina est. Ibidem etiam haec latine leguntur: «Dr. med. Baxa (Praha) scribit: Sermo Latinus iterum lingua scientiarum internationalis erit. Haec vaticinatio iam eventum habet: ex translationibus harum 14 linguarum latina sola est, quae hisce temporibus ubique terrarum intelligitur. Amatoribus igitur latinitatis nil magis commendari potest, quam ephemerides

Librorum recensio.

1. **Homerus Csengery János átültetésében,** I. Odysseia. II. Ilias. Id. és ifj. Preller képeivel. A Kir. Magy. Egyetemi nyomda kiadása. Budapest, 1937. Ara: 20 pengő.

Omnes gentes ac nationes humanitate excultae id maxime student, neque hoc mirum, ut duo illa opera aeterni aevi ac pretii HomERICA: Iliada et Odysseiam in suis quaeque litteris dignum in locum recipiant. Franciscus Nagy de Vályi et post

Cyclops oculis privatus frustra saxa in Ulixem sociosque fugientes iaciat.

periodicae: *Societas Latina*, *Alma Roma* et *Iuventus*. Haec ultima adnotationibus germanicis et gallicis et hungaricis significationem verborum rariorum indicantibus instructa discipulis utilissima est).

4. Multi sunt, qui linguam latinam hominibus inferioris generis (operariis, rusticis, etc.) difficiliorem esse putantes linguas artificiosas utpote faciliores propagare conantur. Contra hos *Fridericus Pédenon*, consiliarius legationis Francogallicae Budapestinensis, vir facetus multarumque linguarum peritus, in praelectione coram auditoribus illustrissimis habitā, quae hoc in fasciculo publicatur (pag. 135.), ad usum internationalem linguam latinam aptissimam esse demonstrat.

eum permulti iique litterarum Graecarum studiosissimi navabant operam, ut patri illi ac magistro poetarum in litteris nostris civitatem, ut dicunt, impertirent, at nobis neminem adhuc fuisse, qui Iliada et Odysseiam salvo sensu ac pulchritudine illarum reddiderit Hungarice, fatendum esse videntur. Quam ut tolleret penuriam, Nestor ille philologorum, vir de philologia nostra classica optime meritis poematumque Graecorum ac Latinorum interpres maxime eximius: *Ioannes Csengery* suscepit laborem.

Plus, quam per L (quingenta) annos ut opera aeterni aevi ac pretii Graecorum antiquorum in sermonem converteret Hungaricum, studebat. Scientia eius propria, ars formam poeticae reddendi, temporumque illorum cognitio accuratissima, ut opera HomERICA in sermonem patrium converteret, unice ei iniunxerant officium, cui, ut

ex superioribus eius facile conicias operibus, optime satisfacit.

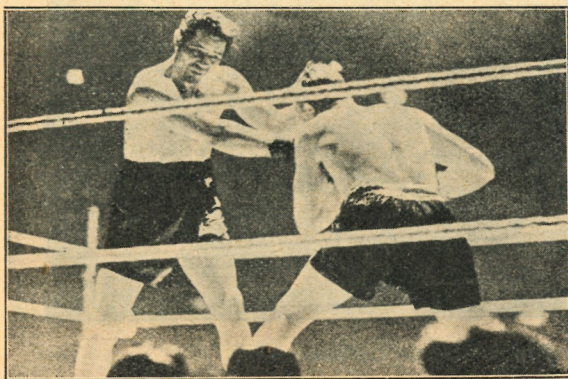
Ioannes Csengery omittens hexametrum, quem nobis alienum esse omnes consentiunt versumque illum poësis epicae Hungaricae ab Ioanne Arany explicatum adhibens duas illas, ut dicunt, gemmas poësis Graecae salvo earum sensu ita in sermonem convertit Hungaricum, ut omnium nostrum animi summā perfundantur voluptate.

Duo volumina involucri linteo imaginibus maioris minorisque Prelleriorum ornata pulcherrimis (vide imaginem) XX (viginti) pengonibus venumdantur. Typis Regiae Universitatis Hungaricae.

Vincēntius Gombár Balassagyarmat.

Ex varietate gymnicorum innumerabilium duas imagines elegimus. Prima certamen pugilatorium in arena Londinensi «Harringay» editum ante oculos ponit, in quo Maximilianus Baër in duodecimo missu¹ a campione² Britan-

nico gravis ponderis, Thoma Farr punctis victus est.

In altera imagine novissimum genus per cactos currendi cernitur, quod ab athleticis Californiensibus inventum esse nuntiatur. Quia enim spinosā plantā pedes cursoris, si lente currit, vulnerantur, sin celeriter pervolat, non nisi titillantur,³ certatores huius generis summā vi id agere, ut quam velocissime ad metam perveniant, quis miretur?

¹ menet = Runde = round ² bajnok = Meister = champion ³ csiklandozni = kitzeln = chatouiller

Quis scripserit Shakespearii fabulas? (2.)

Scripsit Rol. Hegedüs, in Latinum convertit Ioannes Jeney dr. Debrecinensis.

Deinde quaeritur: quia nec Bacon, nec alter comes, aut politicus scribere potuit Shakespearii fabulas, qualis sit status²⁰ animi²⁰ ipsius auctoris? Hyppolitus Taine recte dicit, cum in opere «Philosophia Artis» affirmat omnes poëtas esse tam magnos, quam magnas esse metaphoras eorum. Ea ratione Shakespearius rara indole praeditus est, etenim arcu²¹ caelesti²¹ metaphorarum splendissimo omnes homines permulsit. Mirabile est. Si illas translationes singillatim recensemus, formam induit cognitio: imaginationem²² Shakespearii saepissime bello Troiano comprehensum esse.

Sit opus eius comoedia, vel tragoedia, et sive in terra Britannicā, sive Graecā, sive Gallicā fabula agatur, extemplo de Troia audimus, paene dicam, sine ulla ratione. De opere «Troilus et Cressida» non cogito, etenim hoc argumentum²³ emendate²⁴ Troianum est, cum protagonistis et actoribus²⁵ secundas partes agentibus.²⁵ Sed forte prius mentionem feci operis, quod inscribitur «Somnus nocte S. Ioannis Bapt.» Non est mirum ab amatoribus²⁶ rerum²⁶ artificiosarum²⁶ insanis²⁷ opificibus²⁸ Priamum commemorari? Magis etiam insolitum est in fabula «Henricus IV Rex». cives seditiosos Troianos appellari. Et in opere «Mulieres hilares Vindsorienses» Pistol sine ullo apparatu fortuito de Troia pronuntiat. Itaque auctorem actorem,²⁹ vel aliquem arti³⁰ scenicae³⁰ propinquum fuisse evidens est.

Gravissimum argumentum est tragoedia illustrissima ac nobilissima litteraturae universalis: «Hamlet». Ob id ipsum Shakespearius clarissimus poeta scenicus est, quia omnino pone species³¹ se abdit. At in «Hamlet» talis contentio³² enormis invenitur, ut poeta sese

²⁰ lelki világ = Psyche = âme ²¹ szivárvány = Regenbogen = arc-en-ciel ²² képzelet = Phantasie = imagination ²³ téma = Thema = sujet ²⁴ tisztán = lediglich = purement ²⁵ mellékszereplő = Nebenspieler = figure d'arrière-plan ²⁶ műkedvelő = Dilettant = dilettante ²⁷ félbolond = halbsinnig = toqué ²⁸ iparos = Handwerker = artisan ²⁹ színész = Schauspieler = acteur ³⁰ színművészet = Schauspielkunst = art dramatique ³¹ alak = Gestalt = figure ³² feszültség = Spannung = tension

indicet. Hamlet in summo fabulae gradu ante mortem voluntariam animo³³ angitur,³³ num mortem³⁴ sibi consciscat,³⁴ quia quis possit tolerare «insolentiam magistratum et infamiam, quae officio taciturno nil praemii impertitur?»

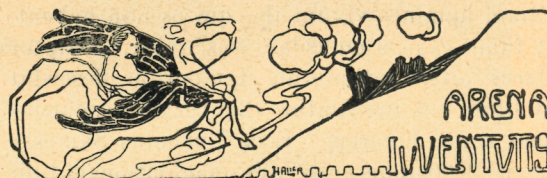
Regis magistratus adversus principem Daniae haud dubie impudenter se non gerebant, quorum princeps capita³⁵ praecidere³⁵ iussisset.³⁵ Ab iuvene regio alienus excruciatu animus loquitur, ille, qui histriones²⁹ venire iubet et scholas illis habet de oratione theatrale et de genere dicendi scenico, quod princeps nullius generis saeculo XI., aut ex eo tempore unquam habere potuit.

Et admirabile est: etiam actor in scenam prodiens de bello Troiano verba facit. Ergo poëtam in maxima contentione scenica aperire vere se actorem esse evidens est. Attamen argumentum praecipuum est prima species actus primi fabulae «Henricus IV» in qua princeps Umbriae Septentrionalis³⁶ in scenam prodit et sciscitatur, utrum filius Percy, ingenii fervidi³⁷ interfectus sit, an non. Tum rex coram Mortone introeunti item de bello Troiano loquitur et dicit «tandem aliquando decidat cortina.» Haec vox autem velum, praecipue velum theatrale significat. Itaque a poeta bellum Troianum instar³⁸ dramatis³⁸ intelligi certum est. Rem sic cogitatione sibi fingeat; ideoque tam saepe repetitur, quia cordi ei est³⁹ et quia nil aliud nisi actor erat. Shakespearii fabulas nonnisi actor scribere potuit. Iste autem homo magni ingenii Guillelmus Shakespearius nominatur.

(Finis.)

³³ töprengeni = grübeln = se tourmenter ³⁴ öngyilkosságot elkövetni = Selbstmord begehen = se donner la mort ³⁵ lefejeztet = Köpfen lassen = faire décapiter ³⁶ Northumberland ³⁷ hevesvérü = Heißsporn = impétueux, emporté ³⁸ drámaként = als Theaterstück = comme une pièce de théâtre ³⁹ szívügy = Herzensache = affaire de coeur

Crudelis Pater. Herodes Rex impius occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem etc. nec proprio filio parcens. Hoc audito Augustus imperator: *Praestat, inquit, Herodis esse porcum, quam filium.* Porcis enim Judaei parcent.

Expecto ver...

*Hiemis de vento sat est frigido:
Gelidam fecit iam terram, naturam,
vocem, florem, humanam animam,
quae plena erat aestate gaudio.*

*Ubique torpor¹ nunc sedet maestus!
Alis vita volat vix plumbeis:
In ea modulatio dulcis
Nulla, solum est tristis interitus.*

*Pectus meum sentit iam glaciem.
Me premit aër, tamquam onus grave.
Magna vis expellit me hieme
Asperã post beatam pulchram spem.*

*Huc aura venit mïra leniter,
sed veniet: tum omnis expandet
florem et iam genae² nunc ardent
meae, hieme nam exspecto ver...*

Augustus Mihályi disc. Széchenyiani.

¹ mozdulatlanság = Regungslosigkeit = torpeur ² orcák = Wangen = joues

Quomodo homines antiqui incolas lunae ante¹ oculos¹ proposuerint?¹ Graeci antiqui universi-

¹ elképzelni = sich vorstellen = s'imaginer

tatem totam mundi fornicem² crystallinam columnis firmis incumbentem cogitaverunt, in qua septem intervallis disparibus astra alterum post alterum moventur. Doctus ille, qui lunam Athenis maiorem esse dicere ausus est, paene capitis condemnatus, aliquanto post in exilium missus est. Secundum cogitationem Graecam luna cotidie semel ultra insulam orbis terrarum extremam — quae Thule dicitur — in aqua Oceani demergitur.

Plutarchus iam opiniones novas habet. Loci splendidi lunae montes sunt. De lateribus montium aurum argentumque defluunt. Amoenitate et fulgore regiones lunae praestant regionibus orbis terrarum. In luna — ut Plutarchus putat — nunquam pluit. Ibi etiam bestiae habitant. Leo in Peloponneso inventus, qui plane de luna lapsus est, hoc declarare videtur. Etiam homines vivunt ibi, qui os non habent, et fumo radicis cuiusdam vescuntur.³ Scriptor clarus alter antiquorum temporum describit in libro qui inscribitur «Σωζόμενα»⁴ excursionem suam lunarem. Ecce Lucianus Samosatenus⁵ 2000 annis antecessit imaginationem Iulii Verne.

Irma Jámbor abituriens Laurinensis.

Aliquando Maria Teresia aditum⁶ dedit iuveni artifice, qui ante reginae oculos picturam de eâ delineatam posuit ac, ut nomen in picturâ subscriberet, Augustam⁷ petivit. Maria Teresia imaginem mirum in modum haud⁸ perfectam⁸ et absolutam⁸ conspexit et leniter arridens locum evangelii Mathaei allatum subscripsit: «Nolite timere, ego sum.» Maria Teresia.

Franciscus Fazekas disc. Ujpestiensis.

Tita Ruffo in dramate⁹ melico⁹ «Trovator» magnam laudem tulit. Diū ei plaudebatur et canticum quinques ei repetendum erat. Praecipue a quodam opifice¹⁰ pileorum¹⁰ valdē animabatur. Postero die Tita Ruffo ad illum fabricatorem pileorum iit. Sex pileos accēpit, sed modo unum persolvit.¹¹ Possessor indignabatur dē contumeliā, sed artifex sic fatus est: «Neque a tē tessera¹² saepius empta est, cum carmen quinques repeti iuberet!»

Anna Büchler, disc. Theresiani (Bpest).

Excursio. Annō praeteritō schola nostra, domini professorēs et omnēs discipuli in cam-

pum excurrimus. Pervēnimus in vicum vicinum et per eum in prātum iimus. Ver erat. Prātum florēs vārii odōrem subtilem habentēs texērunt. Inter plantās parva animalia et viridēs laceratae¹³ ēvāsērunt. In purō aēre mātutinō avēs volābant et canēbant. At inde brevi iimus et in montem pervēnimus. Hic consēdimus et prandiō esō prospectu mirābili fruēbāmur. Post prandium aspeximus lusum militārem, in quō maiōrēs discipuli quoque militibus auxiliō fuērunt. Finem ludi bellici praefectō militum explicante magnā attentione spectāvimus. Lūsus diū agēbatur et finitō lūsū bellicō ad quandam villam iimus. Apud hanc villam quēvīmus et sītīm sēdandi¹⁴ causā aquam potābāmus. Sol iam incēpit occidere, nos quoque surreximus et post laetum diem domum nos mōvimus.

Lad. Gabriel disc. Tatanus.

² bolthajtás, boltozat = Gewölbe = voûte ³ táplál-
kozni = sich nähren, geniessen = se nourrir ⁴ conservata,
liberata ⁵ Samosata urbs in Syria ad Euphratem flumen
sita ⁶ kihallgatás = Audienz = audience ⁷ felséges asszony
= Ihre Majestät = la Majesté ⁸ tökéletlen = unvollkommen
= imparfait ⁹ opera = Oper = opéra ¹⁰ kalapos = Hut-
macher = chapelier ¹¹ megfizetni = bezahlen = payer
¹² belépőjegy = Eintrittskarte = billet d'entrée ¹³ gyík
= Eidechse = lézard ¹⁴ csillapítani = stillen = apaiser

GEOGRAPHICA.

Augia insula¹ in lacu Potamico² sita.

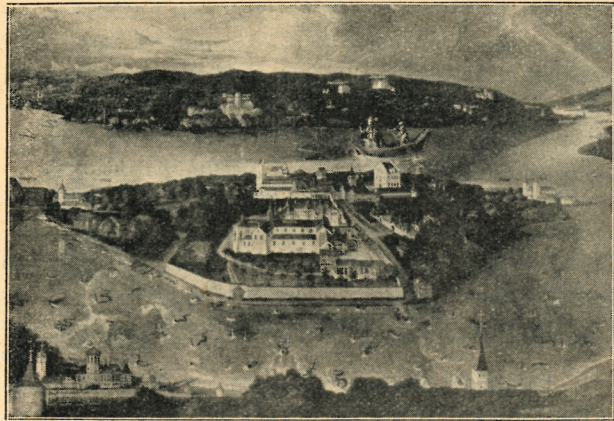
Haec pictura conservatur in ecclesia nostra principali monasterium³ dictā. Videmus in parte superiore montem Helveticum cum castello Sandegg, e quo profectus St. Pirminius cum portitore⁴ parvā naviculā vectus insulam trans Rheni flumen appetivit. Hoc factum est anno 724. Feliciter in insulam ingressus epistolā tutelari⁵ Caroli Martelli muni-

¹ Insel-Reichenau Bodensee ³ Münster ⁴ révész =
Fährmann = passeur ⁵ menlevél = Schutzbrief = sauf-
conduit

tus Pirminius episcopus primam capellam et cellam sibi construxit, fugato agmine serpentium, bufonum,⁶ viperarum, sacrā suā bene dictione. Quae reptilia quomodo evaserint *natando ad ripam septentrionalem* maximā cum velocitate, in effigie cernitur. E parvo viculo Sti Pirmini — convocaverat enim socios XL — conventus magnus paulatim accrevit, qui secundum regulam Sti Benedicti congregatus illo vasto aedificio monastico⁷ coercebatur, quod videmus depictum ex anno 1624. Paulo post in bello triginta annorum Sueci⁸ monachos depulsi abantur.⁹ Sed res pretiosas et artificiosas praecautē absconditas tangere non potuerunt. Etiam nunc in sacristia ostenduntur. Nunc monachi desunt in insula depulsi anno 1757 ab episcopo Constantiensi, quem iusto iure abbatiam dominare denegerant.

Carolus Fleisch Reichenavensis

⁶ varangyos béka = Kröte = crapaud ⁷ szerzetesi, zárdai = Mönchs- = monacal ⁸ svédek = die Schweden = Suédois ⁹ kifosztani = ausplündern = piller

2. Ioannes domum novam aedificavit. Superbissimus laetitiā vocat amicos suos, ut inspiciant domum. Iam multa ostendebat, cum in oecum⁶ venerunt. «Hic est oecus⁷ musicorum»⁷ dicit. — «Hic?! — interrogat conviva? — Hic tam angustus est, ut ne⁸ clavichordium⁹ quidem⁸ inferri potest!» — «Erras, — dixit Ioannes — hic possumus optime audire receptorem¹⁰ radiophonicum¹⁰ vicini.»

3. A. Cur turbatis puerulum hoc peniculo?¹¹ — B. Quia cras veniet avus, et puerum volumus assuefacere, ut sine fletu sustineat, si osculabitur¹² eum avus barbatus.

4. — Cur est lucerna¹³ super hoc horologio¹⁴ solario?¹⁴

— Quia tunc quoque volo videre, si nocte domum redeo. *G. Lombos* disc. gymn. Acad. Bp.

5. Uxores **modernae**. *Stephanus* obvenit *Alexandro*, qui interrogat: «Quo properas?» — *Stephanus*: «Domum, cibum¹⁵ meridianum¹⁵ cocturus»,¹⁶ — *Alexander*: «Cur? Est-ne uxor tua aegrotata?» — *Stephanus*: «Non. Illa esuriens¹⁷ est». *V. Kardeván* disc. gymn. Acad. Bp.

6. Ad colloquium¹⁸ admissus candidatus rogavit regem *Fridericum I.*, ut ei daret officium.¹⁹—

⁶ szalón = Salon = salon ⁷ zeneterem = Musikaal = salle de concert ⁸ még... sem = nicht einmal = pas même ⁹ zongora = Klavier = piano ¹⁰ rádiókészülék = Radioapparat = appareil de T. S. F. ¹¹ kefe = Bürste = brosse ¹² megcsókolni = küssen = embrasser ¹³ lámpa = Lampe = lampe ¹⁴ napóra = Sonnenuhr = cadran solaire ¹⁵ ebéd = Mittagessen = déjeuner ¹⁶ megfőzni = zu kochen = préparer ¹⁷ éhes = hungrig = elle a faim ¹⁸ kihallgatás = Audienz = audience ¹⁹ hivatali állás = Amtsstelle = place

Iocosa.

1. Professor quidam negotiis¹ valde distentus¹ parapluviam² in tabernā³ delicatarum³ mercium³ dereliquit. Quam amissam esse domum ambulans cum animadvertisset, singulas tabernas, quas paulo ante ad necessaria coemenda inierat, parapluviam petens perlustrabat.⁴ Necessario⁵ eam nusquam repperit. Tandem aliquando in tabernā supra memoratā parapluviam diu quaesitam recuperavit. — «Domine, — dixit mercatori animo commotus, — non alium mercatorum nisi Te esse honestum habeo mihi persuasum. En! Nullus eorum parapluviam mihi reddidit!» *V. Kósa* Budapestinensis

¹ szórakozott = zerstreut = distrait ² esőernyő = Regenschirm = parapluie ³ divatárkereskedés = Modewarenhandlung = magasin de modes ⁴ végigjárni = durchwandern = parcourir ⁵ természetesen = natürlich = naturellement

«Ex quo loco es?» — interrogat rex Fridericus. — «Berolino, Maiestas» — respondet candidatus. — «Tanto peius, — dixit rex — non amo homines Berolinenses, nam omnes sine exceptione inutiles sunt.» — «Hoc verum est, — dixit candidatus — sed tamen existunt exceptiones. Scio quoque duos tales homines Berolinenses, qui sunt excipiendi.» — «Qui sunt hi homines?» — «Maiestas Vestra ipsa et ego.» — Fridericus ridens precibus²⁰ candidati indulsit.²⁰

Cs. Döny disc. gymn. Acad. Bp.

7. Calculus²¹ decimalis.²¹ Magister multiplicationem numero 10 pueris explicaturus forte numerum 11.8 in tabulam scripsit et punctum spongiā detersit. — «Age, dic, Paule» — appellavit discipulum eminentem — «ubi nunc punctum est?» — «In spongia» — respondit puer interrogatus.

Franciska Sole disc. gymn. Kaposvariensis.

²⁰ kérés teljesíteni = die Bitte erfüllen = accorder la prière ²¹ tizedesszámítás = Dezimalrechnung = calcul décimal

Hypatia.

(26.)

Scripsit *C. Kingsley*. Hungarice reddidit *A. Zigány*. Excerpsit atque in Latinum convertit: *Valentinus Fehér* (Strigonii).

Philammo currens ad domum Gothorum pervenit. Circa, qua ibat, omnes viae effundebant ex se sentinam⁹ tumultuantem. Ad portam posticam pro Vulvio Maria Philammonem opperiebatur. Iudaea anus mälis¹⁰ alienis¹⁰ ridens dixit: «Sero venis: avis tuā causā caveam non relinquet».

— Secede mihi, vetula! — increpat Philammo et anum abstrusit. Haec cum cecidisset, tamen actutum innixa¹² titubans ascendit per gradus post Philammonem, qui rectā turrim petebat, sciens ibi se Pelagiam reperiturum: nec spe deceptus est. — «Veni, Pelagia — anhelat¹³ adolescens; — nunc tempus est opportunum.»

— Facere non possum — susurrat¹⁴ Pelagia. — Amalricus me amat; ego quoque amo eum.

Philammo ad vehementes erupit exprobrationes¹⁵; sed vix vocem sustulerat, cum repente ianuā patefactā Amalricus in limine apparuit.

— «Quid hic fit?» — quaerit voce tonanti et in Philammonem invehitur.¹⁶

— Ne eum attingas! — clamat Pelagia. — Frater meus est, de quo iam tibi locuta sum. — Et quid hic vult?

Pro Pelagia Philammo respondet: «Idcirco veni, ut eam hinc abducerem».

Amalricus furore captus uno saltu in Philammonem invehitur. Gothus et Graecus paulisper saeve luctabantur;¹⁷ tum Amalricus sic arripit Philammonem, ut mater infantem et gremio¹⁸ tulit ad podii¹⁹ pluteum,²⁰ ut in aquam deiceret. Sed Graecus gradu in corona²¹ firmato extrema virium contentione²² luctabatur. Ter circa se circumacti sunt;²³ tum latericio²⁴ pariete²⁴ collapsio Gothus et Graecus inter se complexi in profundum deciderunt.

Pelagia ad labrum²⁵ accurrens horrore perstricta²⁶ despexit. Illi decedentes bis in aere convertuntur; tum Amalricus erat inferior. Caput eius basi²⁷ lapideā prominenti²⁸ turris elisum est.²⁹ Ambo in canalem decidunt. Pelagia horrendum clamans exanimata in ripam canalisis decurrit. Eodem fere tempore Philammo ex aquis enisus³⁰ casu et labore semianimis³¹ in ripa corrui. — «Soror mea, — ait anhelans — ignosce mihi!» — «Homicida!»³² — clamat Pelagia et in prima via se abrupit.

Inter haec Vulvius ex Pelagiae quiritatione³³ aliquid mali praesagiens³⁴ cum viginti Gothis celeriter ascendit. Cum eversum pluteum conspexisset, exputavit,³⁵ quid accidisset. Raucā³⁶ voce Smidio susurrat: «Funem et lucernam!»³⁷ Paulo post, quam se demiserat, exclamavit:

⁹ söpredék = Pöbel = populace ¹⁰ gúnyos arccal = mit spöttischer Miene = d'un air moqueur ¹¹ kalitka = Käfig = cage ¹² feltápáskodni = sich mit schwerer Mühe erheben = se relever avec peine ¹³ lihegni = schnauben = haleter ¹⁴ suttozni = flüstern = susurrer, chuchoter ¹⁵ szemrehányás = Vorwurf = reproche ¹⁶ nekimenni = losziehen = se précipiter sur ¹⁷ bírkózni = ringen = luttér ¹⁸ öl = Schoss = dans ses bras, dans son giron ¹⁹ erkély = Balkon = balcon ²⁰ mellvéd = Brüstung = balustrade ²¹ a párkány széle = Rand = bord ²² erőfeszítés = Kraftanstrengung = effort ²³ megfordulni = sich umdrehen = se tourner ²⁴ téglafal = Ziegelwerk = paroi de briques ²⁵ sze gély, széle = Rand = bord ²⁶ iszonyodva = entsetzt = horrifié ²⁷ alapzat = Unterbau = soubassement, base ²⁸ kiányúlni = hervorragen = en saillir ²⁹ szétzúzni = zerschmettern = s'écraser ³⁰ kikapaszkodni = sich heraus arbeiten = sortir, se dégager ³¹ félholt = halbtot = à demi mort ³² gyilkos = Mörder = assassin ³³ jajveszékélés = Angstruf = clameur plaintive ³⁴ sejteni = ahnen = pressentir ³⁵ kitalálni = erraten = deviner ³⁶ rekedt = heiser, rau = rauque ³⁷ lámpa = Lampe = lampe

«Subducite³⁸ me ; satis est, quod vidi». Cum subductus esset : «Pārent se sacerdotes — inquit. — Odinus filium suum ad se vocavit.»

Horrendus singultus e pectoribus Gothorum erupit ; dein universi simul gemitūs ēdere coeperunt : Gothi veluti tenerae puellae deflebant ducem, Odini filium, praeclarum Amalricum. «Viri fortes — ait tandem Smidius, — haec est vindicta³⁹ Odini, qui videns nos esse ignavos atque inertes, ideo nobis Amalricum eripuit. Expiemus,⁴⁰ quod peccavimus : iuremus in verba⁴¹ Vulffii et quocunque nos ducet, sequamur !»

— Tolletur scuto ! — exclamat Godericus. — Salvus sit⁴² Vulffius, rex Aegyptiorum!

— Non Aegyptiorum, — respondet Vulffius — neque rex, sed dux, qui vos ad Athaulfum reducam.

— Redeamus ad Athaulfum ! — conclamant Gothi.

— Sed prius habemus quaedam hic peragenda — ait Vulffius. — Aperite portas et vocate canes Graecos ululantes ad filii Odini silicernium.⁴³

Finis sequetur.

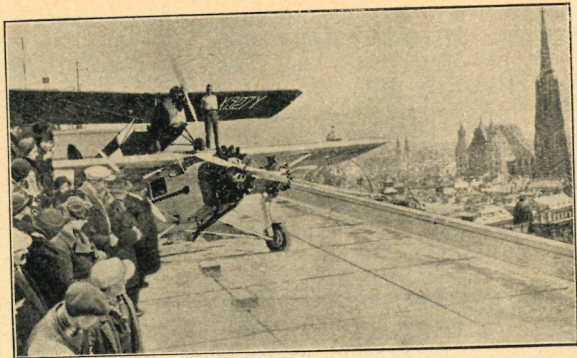
³⁸ felhúzni = in die Höhe ziehen = retirer, ³⁹ bosszú = Rache = vengeance ⁴⁰ jóvátenni = büssen = expier ⁴¹ hűséget esküdni = Treue schwören = jurer fidélité ⁴² éljen ! = Heil ! = vive ! ⁴³ halotti tor = Leichenmahl = repas des funérailles

Clem Sohn, cognomine «homo alacer», cuius artem alis volandi anno praeterito imaginibus illustravimus (pag. 157., mense Iunio a. 1937.), nunc, quia umbella¹ pensilis¹ haud aperiri potuit, decidit et fractis membris mortuus est.

Ventus Divinus nominatur aëroplanum, quo duo aëronautae Iaponenses ex urbe Tokione Londinium volantes, ut novum regem Britannorum verbis nationis Iaponensis salutarent, novum cumulum² assecuti sunt : 95 horis 16,000 chilometrorum pervolaverunt.

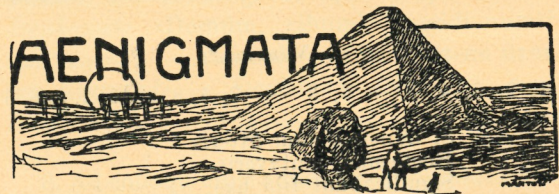
¹ ejtőernyő = Fallschirm = parachute ² rekord = Rekord = record

Aëroportus³ in solario⁴ tecti domūs editioris⁵ Vindobonensis ab ingeniaro R. Finder aedificatus est, ne hospites festinantes tempus tererent descendendo in statione aëronautica Aspernsi, unde longum iter est Vindobonam automobili vehi volentibus. De alto aëroportu (vide imaginem) prospectus pulcherrimus ad urbem aedemque cathedralem S. Stephani patet.

³ repülötér = Flugplatz = aërodrome ⁴ terrász = Terrasse = terrasse ⁵ magas = hoch = haut

Aëronavis ingens de mareschallo summo Hindenburg nominata, gloria Germaniae, in aëroportu Lakehurst, cum iam appellendi causā funes demitterentur, fulmine icta et displosione incensa flammis absumpta est. Vectorum numerus 96 erat, ex quibus 35 cum Lehmanno, praefecto aëronavis mortui sunt. Dolore Germanorum nos quoque commovemur.

Censor aenigmatum : Otto Schmied Vindobonensis.

Solutiones aenigmatum numeri VII.

1. pastor, castor. — 2. aro, ora ! — 3. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito ! (Verg. Aen. VI 95).

4. imprimis, caelites, uxor, Uranus, gaudet : Iam proximus ardet Ucalegon. (Verg. Aen. II 311 s.)

Aenigmatā recte dissolverunt : Sus. et Anna Büchler, Editha Bători, Irene Lenkei (Theresia-

num), Eva Löw, Olga Kunczer (*Veresianum*), Ioannes Wolkóber (*Madáchianum*), Iosephus Cserépy (*Verbőczyanum*) Lad. Siska, M. Reisz, Th. Pál, St. Sas, N. Biró *Budapestinenses*. — Andreas Uskert *Tatanus*, Georgius Balog, Lud. Perez, Lad. Elek, Andreas Réti, Ioannes Guttmann, Ios. Bujdosó, Viola Fazekas, Eug. Friedmann, Lad. Herczeg *Szeghalomenses*, Nic. Pálfi, Ad. Baka, Al. Sós *Szegedinenses*.

Praemium sorte Iosepho Cserépy, Irenae Lenkei et Gerigio Balog obvenit.

1. *Pensum arithmeticum.*

Cochlea in murum decem pedum altitudinis vult ascendere. Die duorum pedum altitudine progreditur, sed nocte quieti data uno pede recidit. Post quot dies ascendit in summum murum?

Paulus Farkas, Budapestinensis.

2. *Logogriphus.*

«P» nonnemo curat hominum,
Sed «V» avis est haruspicum.

Guilelmus Fieber dr., Vindobonensis.

3. *Palindromus.*

Adverbium sum temporis;
Sed cum me retro legeris,
Exstabit — en miraculum! —
Cyclopum domicilium.

Ioannes Hickmann, Vindobonensis.

4. *Ad saltum equulei.*

Sta	pu	i	tem	di	is	bus	dis	ti	bus	re	te
re	ta	cae	om	com	et	o	prae	o	re.		
bli	tu	i	gni	me	ni	mo	ra	ni	fer	por	

Iosephus Klein disc. Debrecinensis.

5. *Numeris.**

1, 2, 3, 4, 5 — 6, 3 — 7, 4, 8, 9, 10, 2, 8, 6, 5

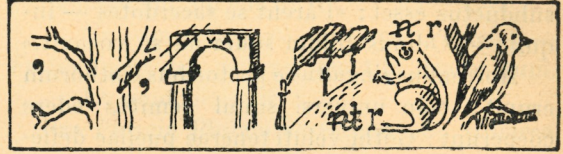
Si numeros cum litteris
Rectissime mutaveris,
Significabunt tibi haec,
Quid praestaturi simus patriae.
Nomina auxiliaria:

- 1, 2, 3, 4 Est carum bonum hominis,
5, 6, 8, 7 Cui 'animus' est similis.
9, 6, 8, 10 Est pars humani corporis.

Ioannes Wolkóber disc. Madachini.

* Stellula apposita indicatur aenigma a censore aenigmatico mutatum vel in versus redactum esse. Nam aenigma ut non solum recte, sed etiam aliqua cum arte sit compositum, suprema esto lex!

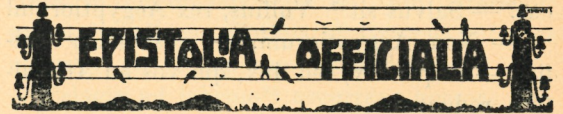
6. *Rebus.**

Gerhardus Mondl,
disc. gymn. Acad. Vindobonensis.

Terminus solutionum ad moderatorem mittere Cal. Septembres.

Solutiones aenigmatum sumptibus comparcendi causā singulis in scholis a magistro collectae in eodem involucre epistulae ad moderatorem mitti possunt.

Corrigenda numeri 8. (Apr.): pag. 116: pro: «foveam» lege: in foveam; pag. 119: pro: «transilierunt» lege: transiluerunt; pag. 121: pro: «cathedralis» lege: cathedralis; pro: «quidem sic» lege: quidam sic; pag. 124: pro: «nequamquam» lege: neuquaquam; pag. 128: pro: «in angustias» lege: in angustias.

El. Nagy dr. Vocabula, quae quaeris, haec sunt: kézimunkázní: opus muliebri manu facere; horgolni: uncinis (v. acubus uncinatis) laborare; kötni (pl. harisnyát): (acubus) texere; keresk. isk.: schola commercialis; tanítónőképző: schola praeparandialis; beszéd- és értelemgyakorlat: exercitium sermonis et intellectus; művészettörténet: historia artium (liberalium); állást váltalni: munus obire (pl.: magistri); óvónő: tutrix (in brephotrophio); ó.-képző: institutum tutricibus erudiendis; pénzt keres vmivel: quaestum facit aliquā re; önálló: sui iuris, suae potestatis v. tutelae, potens sui; (~ fogalmazás: libere concipere); az életbe kilépni: vitam negotiosam capessere. Dissertationem Tuam latinam libenter legam, si transmiseris. Vale! — *Aug. Mihályi.* Metrum carminis tui nunc editi non intellexi. Si mihi morem gerere vis, cole potius «Musam pedestrem!» — *J. Jámbor.* Fabula romanensis Luciani, quam latine reddere vis, vere iucunda est, sed sunt quaedam partes omittendae. Translationem tuam exspecto. — *Magd. Jóború.* Iocum de epistulis Victoriae reginae iam mense Novembri (pag. 39.) edidi. Accuratus lege ephemeridem nostram! — *J. Gulyás dr.* Gratulor tibi de diligentia discipulorum. Si omnes magistri discipulique exemplum vestrum sequerentur, lingua latina iam pridem vere internationalis esset. — Ceteris proxime aut privatis litteris respondebo.

Numerus 10. Calendis Juniis prodibit.

Sumptibus Societatis Magistrorum Intermedi-scholarium Catholicorum. — A Katholikus Középiszkolai Tanáregyesület költségén.
(Praeses: DR. IOANNES KISPARTI, elnök.)